

Юридичні науки

УДК 342

Мошковський Андрій Олегович

аспірант Юридичного інституту

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана

Moshkovskyi Andrii

Postgraduate of the Law Institute

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ORCID: 0000-0001-5957-7662

**АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ РЕЄСТРАЦІЇ ТА КОНТРОЛЮ
ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ МОЛОДІЖНИХ І ДИТЯЧИХ ГРОМАДСЬКИХ
ОБ'ЄДНАНЬ**

**ADMINISTRATIVE PROCEDURES FOR THE REGISTRATION AND
OVERSIGHT OF YOUTH AND CHILDREN'S PUBLIC
ASSOCIATIONS**

***Анотація.** У статті досліджено адміністративно-правові аспекти регулювання діяльності молодіжних та дитячих громадських об'єднань в Україні, зосереджуючи увагу на адміністративних процедурах їх реєстрації та здійснення державного контролю в Україні.*

Визначено основні проблеми практичного застосування законодавства у сфері адміністративного регулювання діяльності громадських об'єднань. Проаналізовано нормативно-правову базу, яка регламентує створення, реєстрацію, діяльність та припинення молодіжних і дитячих громадських об'єднань, зокрема положення Конституції України, Закону України «Про громадські об'єднання», а також низки підзаконних нормативно-правових актів. Розглянуто

процедуру державної реєстрації таких об'єднань, яка передбачає подання визначеного пакету документів до уповноважених органів, строки їх розгляду, підстави для відмови у реєстрації та можливість оскарження таких рішень.

Окрему увагу приділено механізмам державного контролю за дотриманням вимог законодавства в процесі діяльності молодіжних та дитячих об'єднань. Визначено наглядові функції відповідних органів виконавчої влади, порядок проведення перевірок, а також заходи реагування у разі виявлення порушень.

Сформульовано пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства та практики його застосування, зокрема в напрямку спрощення процедур реєстрації, забезпечення правового захисту учасників об'єднань, усунення надмірного адміністративного тиску з боку контролюючих органів. Наголошено на необхідності формування сприятливого правового середовища для розвитку інститутів громадянського суспільства, особливо в молодіжному середовищі.

Ключові слова: адміністративне право, громадські об'єднання, молодіжні організації, державна реєстрація, адміністративна процедура, правове регулювання, організації, дитячі організації, процедура державної реєстрації, удосконалення законодавства.

Summary. The article explores the administrative and legal aspects of regulating the activities of youth and children's public associations in Ukraine, with a particular focus on the administrative procedures of their registration and state oversight. The main issues concerning the practical application of legislation in the field of administrative regulation of public associations' activities are identified. The legal framework governing the establishment, registration, operation, and termination of youth and children's public associations is analyzed, including the provisions of the Constitution of Ukraine,

the Law of Ukraine "On Public Associations", and a number of subordinate legal acts.

The article examines the procedure for state registration of such associations, which involves submitting a defined package of documents to authorized bodies, the timeframes for their review, the grounds for refusal of registration, and the possibility of appealing such decisions. Particular attention is given to the mechanisms of state control over compliance with legal requirements during the operation of youth and children's associations. The supervisory functions of the relevant executive authorities, the procedure for conducting inspections, and response measures in case of violations are outlined.

Proposals are formulated to improve the current legislation and its implementation practices, particularly in simplifying registration procedures, ensuring legal protection of association members, and eliminating excessive administrative pressure from supervisory bodies. Emphasis is placed on the need to create a favorable legal environment for the development of civil society institutions, especially among youth.

Key words: *administrative law, public associations, youth organizations, state registration, administrative procedure, legal regulation, organizations, children's organizations, state registration procedure, legislative improvement.*

Постановка проблеми. Наприкінці ХХ століття Україна стала на шлях демократичного реформування суспільства і держави. Фундаментальні соціально-політичні реформи, перехід до ринкових відносин в економіці, створення демократичних інститутів сприяли зростанню громадської активності українців та змінили характер розвитку громадянського суспільства в Україні [3].

Участь молоді в процесі прийняття державно-управлінських рішень є частиною політики щодо молоді, яка проводиться сьогодні в державі. Останні тенденції розвитку державної молодіжної сфери в Україні

визначають молодіжні організації рівноправними партнерами держави у формуванні та здійсненні молодіжної політики.

У сучасних умовах розвитку громадянського суспільства в Україні молодіжні та дитячі громадські об'єднання відіграють важливу роль у формуванні активної громадянської позиції молоді, сприяють її соціалізації та залученню до суспільного життя. Ефективне функціонування таких об'єднань значною мірою залежить від належного адміністративно-правового регулювання процедур їх реєстрації та контролю за діяльністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового регулювання діяльності молодіжних громадських організацій в Україні досліджувалися в багатьох наукових працях, зокрема, Старокожко А.О., яка акцентувала увагу на проблемах правового регулювання діяльності молодіжних громадських організацій. Проте, аспекти адміністративних процедур реєстрації та контролю за діяльністю молодіжних та дитячих об'єднань потребують більшого подальшого аналізу з урахуванням сучасних змін у законодавстві, практиці їх застосування та відповідно до ситуації в державі [4].

Мета і завдання статті. Метою статті є аналіз адміністративних процедур реєстрації та контролю за діяльністю молодіжних і дитячих громадських об'єднань в Україні, виявлення проблемних аспектів та формулювання пропозицій щодо їх удосконалення. Для досягнення цієї мети передбачається виконання таких завдань:

- дослідити нормативно-правову базу, що регулює реєстрацію та контроль за діяльністю зазначених об'єднань;
- проаналізувати практику застосування відповідних адміністративних процедур;
- виявити основні проблеми та недоліки в існуючому правовому регулюванні;

- запропонувати шляхи вдосконалення адміністративно-правового механізму реєстрації та контролю за діяльністю молодіжних і дитячих громадських об'єднань.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі реєстрації та здійснення контролю за діяльністю молодіжних і дитячих громадських об'єднань. Предметом дослідження є адміністративно-правові норми та механізми, що регулюють зазначені процедури в Україні.

Використані методи. У процесі дослідження застосовувалися загальнонаукові та спеціальні юридичні методи. Серед них: системно-структурний метод, порівняльно-правовий метод, формально-юридичний метод для тлумачення правових норм.

Виклад основного матеріалу. Нині в Україні діють різноманітні молодіжні та дитячі об'єднання: гуртки, секції, клуби за інтересами, літні табори, громадські організації тощо. Такі громадські організації переважно виникають і діють на базі навчально-виховних закладів, створюючи додаткові можливості для педагогічного впливу на особистісний розвиток молодої особи. Вони мають достатній потенціал, щоб стати самостійним інститутом, що забезпечує соціальне становлення особистості, залучаючи її до суспільно-корисних справ, формує активну життєву позицію, задовольняючи інтереси особистості, і сприяє її подальшому розвитку [5].

Процес реєстрації молодіжних та дитячих громадських об'єднань в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів, серед яких ключовими є Закон України «Про громадські об'єднання» та Закон України «Про основні засади молодіжної політики». Відповідно до статті 12 останнього, молодіжні та дитячі громадські об'єднання користуються правами та виконують обов'язки згідно із зазначеними законами та іншими законодавчими актами України [1].

Закон України «Про громадські об'єднання» визначає загальні засади створення, реєстрації та діяльності громадських об'єднань, включаючи молодіжні та дитячі. Зокрема, стаття 11 цього закону встановлює процедуру державної реєстрації громадських об'єднань, яка включає подання відповідного пакету документів до уповноваженого органу та прийняття рішення про реєстрацію або відмову в ній протягом 10 робочих днів [2].

Закон України «Про основні засади молодіжної політики» також передбачає особливості утворення та діяльності молодіжних та дитячих громадських об'єднань. Зокрема, стаття 11 цього закону встановлює, що вступ дітей віком до 14 років до таких об'єднань здійснюється за письмовою згодою їхніх батьків чи інших законних представників, у тому числі оформленою в електронній формі із застосуванням кваліфікованого електронного підпису [1].

Проте, на практиці існують проблеми з ефективністю контролю. Зокрема, відсутність чітких механізмів моніторингу та звітності ускладнює оцінку ефективності використання наданих ресурсів. Крім того, недостатній рівень правової обізнаності членів об'єднань щодо вимог звітності може призводити до порушень законодавства.

З моменту набрання чинності Законом України «Про громадські об'єднання» з 1 січня 2013 року, процедура реєстрації громадських організацій, включаючи молодіжні та дитячі, зазнала значних змін. Зокрема, було спрощено процес реєстрації, зменшено кількість необхідних документів та скорочено терміни розгляду заяв. Так, за період з 1 січня по 1 вересня 2013 року було зареєстровано 1990 громадських об'єднань та прийнято 443 повідомлення про їх утворення. Це свідчить про позитивний вплив законодавства на активізацію громадянського суспільства [6].

Однак, на практиці виникають певні труднощі. Зокрема, деякі органи реєстрації вимагають додаткові документи, які не передбачені законодавством, або затягують процес розгляду заяв. Такі дії суперечать

принципам адміністративної процедури та можуть розглядатися як порушення прав громадян на свободу об'єднання.

Незважаючи на наявність нормативно-правової бази, існують певні проблеми в адміністративно-правовому регулюванні діяльності молодіжних та дитячих громадських об'єднань. Зокрема, відсутність чітких механізмів контролю за цільовим використанням бюджетних коштів та матеріальних ресурсів може призводити до порушень фінансової дисципліни.

Для вирішення цих проблем доцільно вдосконалити процедури звітності та контролю, зокрема, шляхом запровадження електронної системи подання звітів та моніторингу використання бюджетних коштів. Також необхідно забезпечити належну підготовку кадрів, відповідальних за здійснення контролю за діяльністю молодіжних та дитячих громадських об'єднань, та підвищити рівень їхньої правової обізнаності.

Крім того, варто розглянути можливість внесення змін до чинного законодавства з метою уточнення повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері контролю за діяльністю молодіжних та дитячих громадських об'єднань, а також встановлення чітких критеріїв оцінки ефективності їхньої діяльності.

Таким чином, вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності молодіжних та дитячих громадських об'єднань сприятиме підвищенню ефективності їхньої роботи та забезпеченню належного контролю за використанням бюджетних коштів і матеріальних ресурсів.

Висновки. Аналіз адміністративно-правового регулювання діяльності молодіжних і дитячих громадських об'єднань засвідчив, що даний сегмент суспільних відносин потребує постійної уваги з боку держави, вдосконалення правових механізмів та підвищення ефективності реалізації адміністративних процедур. Аналіз практики застосування

адміністративних процедур реєстрації та контролю за діяльністю молодіжних і дитячих громадських об’єднань в Україні свідчить про наявність як позитивних змін, так і проблемних аспектів. Для підвищення ефективності цих процедур доцільно:

- удосконалити нормативно-правову базу, зокрема, шляхом розробки чітких інструкцій для органів реєстрації та контроль;
- провести навчання для членів громадських об’єднань щодо вимог законодавства до їх діяльності;
- забезпечити регулярний моніторинг діяльності органів реєстрації та контролю за метою виявлення та усунення порушень.

Контроль за діяльністю таких об’єднань часто зводиться лише до перевірки звітності щодо використання бюджетних коштів, тоді як важливо забезпечити системний підхід до контролю діяльності молодіжного та дитячого громадського об’єднання, з основною метою забезпечити дотримання принципів відкритості, прозорості та законності. У той же час, необхідно уникати надмірного адміністративного втручання, яке могло б обмежити свободу діяльності організації.

Такі зміни дозволять створити сприятливі умови для діяльності та розвитку громадянського суспільства, активного залучення молоді до суспільного життя та забезпечення прозорості та ефективної діяльності молодіжних і дитячих громадських об’єднань в Україні.

Література

1. Про основні засади молодіжної політики: Закон України. *ВВР*. 2021. № 28. Ст. 233. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

2. Про громадські об’єднання: Закон України. *ВВР*. 2013. № 1. Ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

3. Курило В.І., Рамазанова У.В. Адміністративно-правові засади діяльності громадських об’єднань в Україні: монографія. *Національний університет біоресурсів і природокористування України*. 2016. URL: <https://dglib.nubip.edu.ua/server/api/core/bitstreams/73c7f7a6-6bfc-43a3-b0ec-88406507c83d/content> (дата звернення: 01.04.2025).

4. Старокожко А.О. Проблеми Правового регулювання діяльності молодіжних громадських організацій в Україні. 2020. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/443aa649-c767-41b2-8080-5a20ed2aa708/content> (дата звернення: 01.04.2025).

5. Рукоманова Д.О., Бухтіярова І.Г. Адміністративно-правовий статус дитячих громадських організацій як різновиду громадських об’єднань в Україні. Пріоритетні напрями діяльності Національної поліції України. Харків, 2018. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/12_12_2018/pdf/54.pdf (дата звернення: 01.04.2025).

6. Практична реалізація норм Закону України «Про громадські об’єднання: проблеми та їх рішення». Аналітична записка. 2014. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanske-suspilstvo/praktichna-realizaciya-norm-zakonu-ukraini-pro-gromadski> (дата звернення: 01.04.2025).